

SAMARBEID OM BEDRE HELSEHJELP TIL BARN I BARNEVERNET

Charlotte Stokstad, Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
Wenche Dahl Elde, Helsedirektoratet

Hvorfor er det viktig å samarbeide?

- Forskning viser en høy risiko og forekomst av psykiske vansker og lidelser og et sammensatt behov for helsetjenester for barn i barnevern, samtidig er det indikasjoner på at helsetilbudet til denne gruppen er utilstrekkelig
 - Barn med tiltak fra barnevern har samme rett til nødvendig helsehjelp som andre barn, men det er behov for å sikre at dette faktisk *blir tilfelle i praksis*.
 - Det har vært utfordringer i samarbeidet barnevern – psykisk helsevern i mange år, uten at en god løsning er funnet.
 - Sammensatte årsaker
 - For eksempel vist gjennom tilsynsrapporten fra september 2016 «Dei forsto meg ikkje» (Ida saken)
-

”

Felles ansvar for å sikre at barn og unge får et helhetlig og koordinert tilbud, og den hjelpen de har behov for

Tett samarbeid mellom Helsedirektoratet og Bufdir

- Vi er glade for at Hdir og Bufdir de siste årene har hatt et tett samarbeid om en rekke felles oppdrag, med
 - Felles mål om å legge til rette for at barn og unge med behov for *både* barneverntjenester og psykiske helsetjenester får både nødvendig omsorg og helsehjelp i rett tid
-

Samarbeidsforum – barnevern og psykisk helse

- Forumet etablert i 2014
- Mål: å styrke samarbeidet mellom barneverntjenester og psykiske helsetjenester for barn og unge – både kommunale psykiske helsetjenester og psykisk helsevern for barn og unge
- Representanter fra: KS, kommunal barneverntjeneste, Fylkesmann, Helsetilsynet, Nasjonale BUP, RHF, Bufetat, Voksne for barn, flere brukerorganisasjoner
- Fungerer som en referansegruppe, gir innspill til oppdrag og tiltak som iverksettes på feltet

Felles rundskriv om samarbeid, 2015

- Formål: styrke samarbeidet mellom barneverntjenesten og psykiske helsetjenester for barn
- Innhold:
 - Ansvar og oppgaver
 - Regler om samarbeid – samarbeidsavtaler
 - Informasjonsutveksling
 - Opplysningsplikt til barneverntjenesten
 - Rett til nødvendig helsehjelp
 - Regler om samtykke til helsehjelp
 - Særlig om samarbeid ved behov for døgnopphold
- Til implementeringsarbeidet er det laget en felles [lysbildepresentasjon](#) av [rundskrivet](#), og div materiell til samarbeid
- Undersøkelse viser positive tilbakemeldinger

Flere tiltak

- Det er innført helseansvarlige på alle barneverninstitusjoner.
 - Opplæringsprogram om psykisk helse for ansatte i barneverninstitusjoner
 - Pilotprosjekt i Helse Sør Øst – tester ut nye tjenester i spesialisthelsetjenesten for psykisk helsevern barn og unge i barnevernsinstitusjoner
 - Flere rapporter/kunnskapsoppsummeringer, bl.a.
 - Psykisk helse hos barn i barneverninstitusjoner
 - Helsetjenester i barneverninstitusjoner, og ungdommers erfaringer
 - Erfaringer med felles institusjoner for psykisk helsevern og barnevern
 - Juridisk utredning om Helsetjenester i barneverninstitusjoner
 - Anbefalinger fra en Tverrfaglig arbeidsgruppe – barnevern og helse
-

Felles rapport med anbefalinger fra direktoratene

- Rapporten
[Oppsummering og anbefalinger fra arbeidet med helsehjelp til barn i barnevernet](#) ble overlevert departementene 2. november 2016.
- I tildelingsbrev for 2017 er flere av anbefalingene i rapporten gitt som felles oppdrag fra HOD og BLD til Hdir og Bufdir (herunder)
- RHFene har fått egne oppdrag i Oppdragsdokumentet for 2017
- Skal utvikles og implementeres 2017 og 2018.

Barnevernreform – tiltak for å styrke kvaliteten i barnevernet

- Ble fremlagt en Barnevernreform i [Prop 73 L \(2016-2017\)](#) :
 - Et særlig behov å styrke samarbeidet mellom barnevern og psykiske helsetjenester fremheves, og flere tiltak fremmes:
 - Barn i barnevernet skal utredes bedre
 - Bedre tilgang på helsetjenester gjennom
 - Barnevernansvarlig i BUP
 - Styrke ambulante BUP tjenester
 - Bedre kontinuitet i behandlingen
 - Egne omsorgs- og behandlingsinstitusjoner
 - Forpliktende samarbeid
-

Felles oppdrag i tildelingsbrev 2017

- Utvikle modeller og systemer for **tidlig utredning/kartlegging**
 - Beskrivelse av **Barnevernsansvarlig i psykisk helsevern** for barn og unge
 - Forberede og etablere **omsorgs- og behandlingsinstitusjoner** for barn med behov for langvarig omsorg utenfor hjemmet og samtidig stort behov for psykisk helsehjelp
 - Tilrettelegge for bruk av **digitale verktøy** til bruk for behandling og oppfølging av barn i barneverninstitusjoner
 - Utarbeide nasjonale føringer for innhold i **samarbeidsavtaler** mellom barneverntjenester og psykiske helsetjenester
-

Utvikle modeller og systemer for tidlig utredning

- Formålet er å sikre at barn i barnevernet tidlig nok kartlegges og utredes for psykiske helseplager, slik at dette kan tas hensyn til ved fastsettelse av tiltak/hjelp, både fra helse- og barnevern.
 - Oppdraget løses ved:
 - Innhente kunnskap om utredningsmodeller der psykisk helse og barnevern samarbeider om utredning.
 - Utvikle Samhandlingsforløp barnevern/psykisk helse
 - Utvikle Tverrfaglige oppsøkende behandlings- og oppfølgingsteam (FACT-team)
-

Barnevernansvarlig i psykisk helsevern for barn og unge

- Formålet er å bidra til mer tilgjengelige og tilpassede helsetjenester fra PHBU for barn i barneverninstitusjoner gjennom økt samarbeid mellom tjenestene.
 - RHF fikk i oppdragsdokumentet for 2017 i oppdrag å etablere funksjonen Barnevernansvarlig i PHBU
 - Hdir fikk i samarbeid med Bufdir oppdrag om å:
 - Utarbeide beskrivelse og rutiner for funksjonen barnevernansvarlig i BUP.
 - Gjøre funksjonen kjent i PHBU og barnevernsinstitusjoner.
 - Bl.a. basert på midtveiserfaringer fra pilotprosjekt i HSØ
-

Etablering av barnevernansvarlig

- Bør lages rutiner slik at RHF har oversikt over barneverninstitusjonene i regionen
 - Hvert helseforetak bør utpeke tilstrekkelige med barnevernansvarlige for sitt opptaksområde på bakgrunn av opplysninger om barneverninstitusjoner
 - Anbefaler oppstartsmøte med barneverninstitusjonene, samarbeidsavtaler, nettverk for barnevernansvarlige, informasjonsbrosjyre om BUP
-

Oppgaver og kompetanse

- Naturlig samarbeidspartner for helseansvarlig i barneverninstitusjonen og kontaktperson i BUP
 - Etablere samarbeidsstrukturer - regelmessige kontakt- og dialogmøter, felles fagdager, kommunen, evaluering mv
 - Bistå med å etablere rutiner for kartlegging
 - Bistå med å avklare behov for helsehjelp fra PHBU
 - Bistå med å tilpasse den hjelp som gis slik at den er fleksibel og tilpasset barnas behov
-
- Barnevernansvarlig bør ha tilstrekkelig kompetanse og egnethet for å ivareta oppgavene – klinisk erfaring, kunnskap om målgruppen og gode samarbeidsevner
-

Nytt institusjonstilbud

- Formålet er å etablere et nytt institusjonstilbud til barn og unge med behov for langvarig omsorg utenfor hjemmet og samtidig stort behov for psykisk helsehjelp.
 - Oppdraget løses ved følgende aktiviteter:
 - Utarbeide forslag til felles beskrivelse av målgruppe, innhold og organisering, herunder inntak, for nytt institusjonstilbud.
 - Etablere institusjoner i to regioner høst 2018 (Bodø og Søgne) og tre øvrige innen 2020.
 - Evaluering av de to første institusjonene, med mål om å benytte erfaringene ved etablering av de tre øvrige.
-

Tilrettelegge for bruk av digitale verktøy

- Formålet med oppdraget er å bidra til å øke tilgjengeligheten til psykiske helsetjenester og å bedre kontinuiteten i behandlingen.
 - Oppdraget løses ved følgende aktiviteter:
 - Det er gitt et oppdrag til UNN om kartlegging av dagens situasjon og beskrivelse av fremtidige løsninger.
 - Resultatet skal danne grunnlaget for planlagt pilotering i 2018.
-

Nasjonale føringer for innhold i samarbeidsavtaler

- Formålet med oppdraget er å sikre bedre samarbeid mellom sektorene ved å benytte og videreutvikle samarbeidsavtaler på både regionalt og lokalt nivå, både mellom kommunalt og statlig barnevern, kommune og spesialisthelsetjeneste.
 - Oppdraget løses ved følgende aktiviteter:
 - Dagens bruk av samarbeidsavtaler skal kartlegges.
 - Revidere felles rundskriv og utarbeide maler med nasjonale føringer for regionale og lokale avtaler.
-